

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА-ЖИТТЄВЕ СЕРЕДОВИЩЕ» З ОСНОВАМИ ВИРОБНИЧИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН»

загальноуніверситетського каталогу
Обсяг освітнього компоненту – 3 кредити ЄКТС
Для усіх спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Нестеров Олександр Васильович, доцент, к.т.н.

Контактна інформація:

- номер телефону: +380617698359;
- e-mail: voretsen1206@gmail.com;
- навчальний корпус №3, аудиторія 21

Консультації:

Згідно з графіком консультацій

ОПИС КУРСУ

Після засвоєння курсу здобувачі вищої освіти зможуть оцінювати ризики від негативних впливів, які виникають в техногенному, природньому та соціальному середовищі на підставі ризик-орієнтовного підходу та планувати заходи захисту, в умовах надзвичайних ситуацій, приймати участь у заходах захисту населення та мінімізації негативних наслідків для оточуючого середовища.

Дисципліна дає можливість здобути знання, навички, вміння і компетенції щодо реалізації професійної діяльності на виробництві за фахом, враховуючи дію можливих техногенних та природних небезпек, які можуть привести до надзвичайних ситуацій з негативними наслідками.

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Підготовка фахівців, здатних ставити та розв'язувати складні задачі та проблеми в безпековій площині, що передбачає розлогий розгляд можливого негативного впливу факторів в системі «людина-життєве середовище» при виникненні несприятливих ситуацій.

Навчити студентів основам гармонічних виробничих взаємовідносин.

Завдання:

- підвищення відповідальності студентів за створення безпечних умов життєдіяльності людини на протязі життєвого циклу;
- здобуття навичок в ідентифікації потенційних небезпек при розробці та впровадженні попереджувальних заходів безпеки;
- вміння орієнтуватися в складних негативних ситуаціях, які можуть виникнути в системі «людина- життєве середовище»;
- сформувані у студента розуміння концепції припустимого ризику;
- забезпечити усвідомлення студентом необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці;

Загальні компетентності:

- вміння виявляти безпекові проблеми та знаходити шляхи їх подолання;
- навички з безпечної діяльності, прагнення адаптуватись в життєвому середовищі в різних ситуаціях;
- здобути навички щодо забезпечення оптимального рівня безпеки при функціонуванні об'єкту господарювання як при звичайному режимі так і в аварійних ситуаціях;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність орієнтуватися в базових нормативно-правових актах законодавства України в безпековій галузі;
- здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення безпеки людини;
- здатність до інтерпретування новітніх досягнень в теорії та практиці управління безпекою у системі «людина-життєве середовище»;
- здатність приймати обгрунтовані рішення в разі необхідності застосовувати захисні заходи у разі виникнення тієї чи іншої небезпечної ситуації.
- вміти орієнтуватися в основних законодавчих актах, які регулюють виробничі, трудові, соціально-економічні відносини між працівниками та роботодавцями;
- усвідомлювати свої права та обов'язки в питаннях охорони праці при виконанні службових обов'язків;
- вміння застосовувати новітні методи та технології при вирішенні питань підвищення безпеки праці.

Очікувані програмні результати навчання:

- отримання знань та навичок при виявленні безпекових проблем в системі «Людина-життєве середовище»;
- оцінювати ефективність застосованих заходів безпеки при використанні основних технічних, організаційних, психологічних методів в системах забезпечення безпеки людини;
- оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки реалізації негативних факторів надзвичайних ситуацій;

- вміти побудувати гармонічні трудові взаємовідносини при організації виробничих процесів;
- здатність до організації функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.

ПЕРЕЛІК ТЕМ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1 – Загальний тематичний план аудиторної роботи

Номер тижня	Теми лекцій, год.	Теми лабораторних/практичних робіт або семінарів, год.
1	2	3
Змістовий модуль 1- «Безпека людини в системі «Людина-життєве середовище»		
1	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат у безпеці життєдіяльності. Номенклатура, ідентифікація, таксономія небезпек та їх класифікації. (2 год)	«Основи надання домедичної допомоги при невідкладних станах» (2год)
2	Тема 2. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку небезпечних ситуацій. (2 год)	Оцінка індивідуальних якостей особистості, що впливають на психологію безпеки людини (2 год)
3	Тема 3. Людина як елемент системи «Людина-життєве середовище». Характеристика компонентів середовища перебування людини. (2 год)	Модельний підхід аналізу виникнення травмонебезпечних та аварійних ситуацій на виробництві (2год)
4	Тема 4. Шляхи підвищення рівня безпеки та зниження ризику в системі «людина- життєве середовище» (2 год.)	Засоби виявлення радіаційного та хімічного забруднення (2 год)
Змістовий модуль 2 «Основи виробничих взаємовідносин»		
1	Тема 1 Організаційно-правові аспекти регулювання соціально-трудових відносин (2год)	Кодекс законів про працю-основні завдання та функції-семінар (2год)
2	Тема 2 . Державне управління охороною праці та організація охорони праці на підприємствах. (2год).	Дослідження стану виробничого середовища, важкості та напруженості праці (2 год)
3	Тема 3. Особливості трудових взаємовідносин у відповідності з європейським законодавством. Менеджмент охорони здоров'я та безпеки праці ДСТУ ISO 45001:2019. (2год)	Модельний підхід аналізу виникнення травмонебезпечних та аварійних ситуацій на виробництві (2год)

Таблиця 2 – Загальний тематичний план самостійної роботи

Номер тижня	Теми лекцій, год.	Теми лабораторних/практичних робіт або семінарів, год.
1	2	3
Змістовий модуль 1- «Безпека людини в системі «Людина-життєве середовище»		
1	Тема 1. Теоретичні та організаційні основи безпеки життєдіяльності. Основні поняття, терміни та визначення. (2 год.)	Функціональний та процесний підходи при визначенні стану безпеки виробничого середовища: семінар (2год)
2	Тема 2. Визначення та концепції життєвого середовища. Методологічні засади визначення об'єктів та процесів (2 год.)	Прогнозування та профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань (2 год)
3	Тема 3. Безпека життєдіяльності людини в умовах надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціально-політичного, військового походження.(2 год.)	Прогнозування наслідків впливу небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті (2 год)
Змістовий модуль 2 «Змістовий модуль 2 «Основи виробничих взаємовідносин»		
1	Тема 1. Захист прав працівників та роботодавців при розслідуванні і обліку нещасних випадків та професійних захворювань. (2год)	Розрахунок площ адміністративних та побутових приміщень. (2год)
2	Тема 2. Вимоги до роботодавця щодо забезпечення нормованих параметрів на робочих місцях, в виробничих зонах та у виробничих приміщеннях. (2год)	Дослідження метеорологічних умов у виробничих приміщеннях (2год)
3	Тема 3 Особливості трудових взаємовідносин під час дії надзвичайних ситуацій або в аварійних ситуаціях. (2год)	Дослідження інженерної обстановки та можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного походження (2год)
4	Тема 4. Економічні засади підтримання взаємоприйнятних трудових взаємовідносин між роботодавцем та працівником. (2год)	Визначення ефективності заходів з виробничої безпеки на підприємствах, в установах і організаціях - семінар (2 год)

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота включає вивчення тем змістових модулів, підготовку до лабораторних робіт, отримання індивідуального завдання (реферат, презентація тощо). Кількість годин вказана в розділі «ПЕРЕЛІК ТЕМ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ». Графік консультативної допомоги та розклад контрольних заходів здобувач отримує на кафедрі.

Вид самостійної роботи	Години	Термін	Контрольні заходи
Опанування теоретичного курсу	48 / 84	щотижнево/ протягом семестру	усне або письмове опитування (тест)
Підготовка до	14 / 0	щотижнево/	усне або письмове

лабораторних занять		протягом семестру	опитування (тест)
Всього	62 / 84		

Для успішного опанування дисципліни передбачаються щотижневі години консультативної допомоги (в тому числі і онлайн за допомогою інструментів електронної пошти, а також відео конференції *Zoom*, або системи дистанційного навчання *Moodle* <https://moodle.zp.edu.ua>).

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Запорожець О. І. Основи охорони праці : підручник / О.І. Запорожець. – К. : Центр учбової літератури, 2020 – 264 с. – ISBN : 978-617-673-423-9.

2. Желібо Є. П., Сагайдак І. С. Безпека життєдіяльності : навч. посібник / Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – 256 с.

3. Лазуткін М. І., Слинько Г. І., Журавель М. О., Журавель С. М. Термінологічний словник з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності : навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей та форм навчання : 3-тє вид., доп. [Електронний ресурс] / Укл. : М. І. Лазуткін, Г. І. Слинько, М. О. Журавель, С. М. Журавель. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 212 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7209>.

4. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження запиленості повітряного середовища у виробничих приміщеннях» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укл. : О. Л. Скуйбіда. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020.– 21 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6642>.

5. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Вимірювання параметрів шуму і дослідження звукоізолюючої спроможності акустичного екрану» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей та усіх форм навчання / Укл. А. С. Петрищев, В. І. Шмирко, С. М. Журавель. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 14 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7145>.

6. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження опору тіла людини електричному струму» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» [Електронний ресурс] : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл. : М. О. Журавель, С. М. Журавель. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 19 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6630>.

7. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Засоби виявлення радіаційного та хімічного забруднення» з дисципліни «Безпека

життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» [Електронний ресурс] : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл. : М. О. Журавель, О. Б. Курков. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 23 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6631>.

8. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Оцінка індивідуальних якостей особистості, що впливають на психологію безпеки людини» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл.: О. В. Коробко, Ю. І. Троян. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 20 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7284>.

9. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Основи надання домедичної допомоги при невідкладних станах» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл. : А. С. Петрищев, С. М. Журавель, М. О. Журавель, В. Т. Рубан – Запоріжжя : Каф. ОП і НС. НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 52 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/9824>.

10. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження природної освітленості виробничих приміщень» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. / Укл.: Ю. В. Якімцов, Ю. І. Троян. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 16 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7282>.

11. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження штучного освітлення робочих місць у приміщенні» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укл. : Ю. В. Якімцов, А. О. Писарський, Ю. І. Троян. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 14 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7283>.

12. Методичні вказівки до розрахунково-графічної роботи «Прогнозування наслідків впливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті» з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання. / Укл.: М. О. Журавель, А. С. Петрищев, С. М. Журавель. – Запоріжжя : Каф. ОП і НС, НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 33 с. – URI : <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/7147>.

13. Методичні вказівки до самостійної роботи під час дистанційного навчання з дисциплін «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці», «Захист життєвого середовища перебування людини та охорона праці», «Захист здоров'я та життя людини з основами охорони праці», «Цивільний захист і охорона праці в галузі», «Безпека праці на підприємствах, в установах і організаціях та цивільна безпека», «Захист населення, територій, довкілля та виробнича безпека» : для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / Укл. : О.Л. Скуйбіда – Запоріжжя : НУ

«Запорізька політехніка», 2021. – 34 с. –
<http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/7948/1/M08161.pdf>.

14. Гресько С. Охорона чи безпека праці? : складові охорони праці: терміни, їх пояснення. Концепція реформування СУОП (системи управління охороною праці) /С. Гресько // Охорона праці і пожежна безпека. – 2020. – № 6 (114). – С. 75-79.

15. Душко Т. Охорона праці в Україні та за кордоном: система менеджменту охорони здоров'я та професійної безпеки / Т. Душко // Охорона праці і пожежна безпека. – 2020. – № 1 (109). – С. 30-31.

16. Решетняк В. Рекомендації щодо побудови, впровадження та вдосконалення системи ОП на промисловому підприємстві : ОП - охорона праці. Ефективна система охорони праці: типи стратегій та чим керуватися при виборі методів управління ризиками. Аналіз небезпек / В. Решетняк // Охорона праці і пожежна безпека. – 2019. – № 8 (104). – С. 18-23.

17. Супрович, М. П. Безпека життєдіяльності : практикум / М. П. Супрович, Д. В. Сенок, К. В. Замойська. – Київ : Кондор, 2018.

18. Офіційний вебпортал парламенту України [Електронний ресурс]. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

19. Офіційний веб-сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс]. – URL : <https://www.dsns.gov.ua>.

20. Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]: / Державна служба України з питань праці (Держпраці). – URL: <http://dsp.gov.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Безпека людини в системі «Людина-життєве середовище» з основами виробничих взаємовідносин» включає поточний контроль успішності засвоєння матеріалів та складання заліку. Для денної форми навчання поточний контроль передбачає контроль засвоєння теоретичних матеріалів, проведення лабораторних занять, двох письмових модульних контрольних робіт у формі тестів. Для заочної форми навчання поточний контроль передбачає проведення лабораторних занять та двох письмових контрольних робіт.

До заліку допускаються студенти, які виконали у повному обсязі усі види навчальних завдань (лабораторні роботи, контрольні роботи), які вони мали виконати під час відпрацювання навчального матеріалу. Успішність засвоєння дисципліни визначається за допомогою рейтингової системи оцінювання. Підсумкова оцінка якості засвоєння навчальної програми визначається за результатами заліку, якій проводиться письмово у формі тестів в два етапи: перший – за матеріалами змістового модулю «Безпека людини в системі «Людина-життєве середовище» і другий, за матеріалами другого змістового модулю «Основи виробничих взаємовідносин», як середня. Студент, який на протязі семестру до проведення підсумкового

контролю проявив старанність у засвоєнні теоретичного матеріалу, своєчасно виконав та звітував з лабораторних занять (60 балів і вище за 100 бальною шкалою) може отримати відповідну позитивну підсумкову оцінку - “зараховано”.

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Вимоги при вивченні навчальної дисципліни полягають у відвідуванні навчальних занять, систематичному вивченні наданих матеріалів, сумлінній самостійній роботі та своєчасному виконанні контрольних заходів, дотриманні норм академічної доброчесності. При вивченні дисципліни «Безпека людини в системі «Людина-життєве середовище» з основами виробничих взаємовідносин» політика дотримання академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка»
https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N253_vid_29.06.21.pdf

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДЛЯ РОБОТИ НА КУРСІ

Для доступу до навчально-методичних розробок з дисципліни «Безпека людини в системі «Людина-життєве середовище» з основами виробничих взаємовідносин» необхідно мати особистий доступ до університетської навчальної платформи *Moodle*.